

Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken (Blom) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 4 jan. 1951

Bestemd voor Lamping.

Bij ongesteldheid van Van Maarseveen en afwezigheid van Stikker meld ik U mede namens Drees het volgende in antwoord op Uw SP 113.

Het spreekt vanzelf, dat wij de ontwikkelingen in Indonesië met spanning volgen. Wij zijn er ons steeds van bewust geweest, dat het mislukken van de onderhandelingen over Nieuw-Guinea tot repercussies aanleiding zouden geven. Deze repercussies zouden zich op tweeërlei manier kunnen voordoen. In de eerste plaats in de vorm van wanordelijkheden, welke niet voldoende tegengegaan zouden worden of kunnen worden en in de tweede plaats door politieke beslissingen op het terrein van de samenwerking met Nederland.

Hoewel het zonder twijfel te vroeg is om conclusies te trekken, ziet het er op het ogenblik naar uit, dat de reacties zich voorshands in hoofdzaak op laatstgenoemd terrein bewegen. Het was steeds ook uit Uw berichten duidelijk dat het Indonesische Kabinet zou pogen het in die richting te sturen en het is op zichzelf reeds verheugend, dat het met behulp van de verantwoordelijke elementen in de gemeenschap er tot dusverre in schijnt te slagen het geschil in de politieke sfeer te houden. Welke de stappen zullen zijn, die de Indonesische Regering op grond van een Parlementaire beslissing zal nemen, valt nog niet te voorzien. Wellicht mag echter uit Uw rapporten en hetgeen door politieke voormannen in het openbaar is gezegd worden afgeleid, dat er kans bestaat, dat de te nemen beslissingen geen eenzijdige einduitspraken zullen inhouden, doch dat deze zullen leiden tot het openen van overleg, teneinde te streven naar wijzigingen in de huidige verhoudingen. Met opzet wordt hierboven gesproken van het bestaan van een kans en wordt geen bepaalde conclusie getrokken, omdat zulks in dit stadium wellicht te optimistisch zou zijn.

Nu eenmaal niet te verwachten was, dat het afbreken van de onderhandelingen zonder reactie zou blijven, zou het het beste zijn wat wij kunnen verwachten, indien Indonesië zich tot de Nederlandse Regering zou wenden met het verzoek besprekingen te houden omtrent wijziging in de bestaande vorm van samenwerking. Dit immers opent de mogelijkheid om, zij het wellicht op enigszins andere basis, de verhouding tussen beide landen in geordende banen te houden. Gezien het niet te ontkennen feit, dat tussen onze beide landen veelzijdiger relaties bestaan dan met vrijwel elk ander land, is naar wij menen voor beide landen een georganiseerde samenwerking van eminent belang. Het moge een feit zijn dat men voor de Unie als zodanig in Indonesië minimale belangstelling heeft, de onvermijdelijkheid van een georganiseerde samenwerking zal, naar wij menen, door de verantwoordelijke Indonesische leiders worden ingezien. Indien Indonesië de wens te kennen zou geven om over het bestaande samenstel van Uniestatuut en RTC-overeenkomsten besprekingen te openen, zou, hoewel het Kabinet zich daaromtrent nog niet een oordeel heeft gevormd, Nederland zich vermoedelijk hieraan niet kunnen en niet mogen onttrekken. Weigering immers zou, zoal niet tot eenzijdige zij het wellicht juridisch aanvechtbare beslissingen, in ieder geval leiden tot een saboteren, uithollen en verstroeven van de bestaande afspraken, hetgeen veel meer schade zou doen. Bovendien schijnt een weigering niet verenigbaar met de verhouding tussen Uniepartners, van het bestaan van welke verhouding zeker Nederland immers moet uitgaan.

De moeilijkheid blijft uiteraard, dat het Nieuw-Guineageschil blijft bestaan, zelfs al zou in onderling overleg wijziging in de bestaande verhoudingen worden gebracht. Het voordeel van besprekingen, als in het vorenstaande bedoeld, is, dat wij aan het spreken zouden blijven en dus geen eenzijdige, abrupte en onherstelbare beslissingen zouden worden genomen, doch men kan zich niet vleien met de hoop, dat zelfs een overeenstemming op dat terrein het gehele veld voor de toekomst zou hebben gezuiverd.

Dat wij internationaal een eclatante overwinning zouden mogen verwachten, is niet in overeenstemming met hetgeen ons terzake bekend is. De stemmingen terzake zijn U voldoende bekend. Het schijnt ons echter, dat wij tegenover mogelijke internationale tegenwerking een sterke troef hebben in het feit, dat de Westerse Wereld er groot belang bij heeft, dat de verhouding tussen Nederland en Indonesië zodanig is, dat een zo groot mogelijke Nederlandse activiteit in Indonesië blijft bestaan. De Nederlandse economische en technische activiteiten in Indonesië, welke tevens een onmisbaar voordeel voor de Indonesische administratie en - economie opleveren, kunnen niet op korte termijn door anderen worden overgenomen. Het ophouden daarvan zou ernstige gevaren voor een chaotische ontwikkeling in zich sluiten en het schijnt welhaast ondenkbaar, dat de Westerse Mogendheden dit zouden voorbijzien. Naast een gunstig stemmen van Indonesië, hebben zij derhalve wel degelijk mede groot belang bij het handhaven van een goede verhouding tussen de Uniepartners.

Voor het ogenblik staat ons overigens niets naders te doen dan af te wachten welke de Indonesische reacties in feite zullen blijken te zijn en inmiddels bij voortduring onzerzijds alles te doen om te trachten de verhoudingen goed te houden. Uw streven daarnaar heeft onze volle instemming. Terecht stelt U voorts, dat wij Indonesië niet moeten pressen om een antwoord.

De discussie in de Nederlandse pers beweegt zich op het ogenblik meer op het terrein van de binnenlandse politieke verhoudingen en van de critiek op de Nederlandse Regering. Zoals U wel al zult begrepen hebben, is de uitlating van de zegsman van Buitenlandse Zaken dat de deur nog steeds open is, gedaan in aansluiting op het slot van de Nederlandse verklaring tot slotzitting van de Conferentie. Zij doelt niet op Nederlandse bereidheid om de souvereiniteit over te dragen.